

ӨЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЪ-ФАРАБИ

ӨЗГЕРМЕЛІ ӘЛЕМ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН

Тарих ғылымдарының докторы,
профессор К.Қожахметұлының 75 жылдық мерейтойына
орайластырылған халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференцияның материалдары

28 наурыз 2014 ж.

МЕНЯЮЩИЙСЯ МИР И КАЗАХСТАН

Материалы

международной научно-практической конференции,
посвященной 75-летию юбилею
доктора исторических наук, профессора К. Кожакметулы

28 марта 2014 г.

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Халықаралық қатынастар факультетінің ғылыми кеңесі ұсынған
(26 ақпан 2014 ж, №7 хаттама)

Ұйымдастырушылық комитет:

төраға: профессор К.Н. Шакиров,
мүшелері: доцент Е.С. Чукубаев, доцент А.Р. Әліпбаев,
доцент М.С. Мырзабекөв, доцент Б.З. Бюжеева,
доцент Ж.Д. Көшербаев, PhD доктор А.О. Оңдаш,
экономика магистрі Ж.А. Оспанбаев

Жауапты редактор

PhD доктор А.О. Оңдаш

Өзгертмелі өлем және Қазақстан: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары. 28 наурыз 2014 ж. – Алматы: Қазақ университеті, 2014. – 200 б.
ISBN 978-601-04-0434-2

Бұл жинақта мемлекеттердің тарихы, аймақтық қауіпсіздік және интеграцияның түрлі мәселелері қарастырылатын «Өзгертмелі өлем және Қазақстан» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары ұсынылған.

Конференция тарихи ғылымға, Азия мен Африка елдерінің даму мәселелерінің, аймақтық интеграция мен қауіпсіздік мәселелерінің зерттелуіне айтарлықтай үлес қосқан тарих ғылымдарының докторы, профессор К.Қожахметұлының 75 жылдық мерейтойына арналған.

Жинақтың бірінші бөлімінде мерейтой иесінің еңбектері, екінші бөлімінде – төрт секцияға бөлінген конференция қатысушыларының мақалалары ұсынылған.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ИСТОРИЧЕСКИЕ КОРНИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘНГІЛІК ЕЛ»

Сейчас вся казахстанская общественность знакомятся и обсуждают Послание главы государства Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Казахстанский путь-2050: единая цель, единые интересы, единое будущее». Документ небольшой по объему, но комплексный, сложный и многоаспективный с богатым содержанием. По-другому и не могло быть, ведь речь идет о будущем страны почти на сорок лет вперед, затрагивающие судьбы всех казахстанцев без исключения. Понятно, что достаточное изложение программы развития целой страны на многие десятилетия заняло бы не один том. Преимущество сжатой формы – возможность «всплывать» больше содержания в небольшой разет. В то же время, чтобы уловить богатое содержание, надо «развернуть», разъяснить каждый раздел, каждое положение.

Уже в СМН появились первые отклики, будем говорить, порой неоднозначные, что неудивительно в нашем демократическом, плюралистическом обществе. Но чтобы высказать свое обоснованное мнение, сначала надо внимательно изучить сам документ, вникнуть глубоко в его содержание, понять все затронутые вопросы во взаимосвязи. Основным связующим элементом Стратегии 2050, несомненно, является национальная идея «Мәңгілік ел». Об этом Н. А. Назарбаев прямо заявил в послании: «Мен Мәңгілік ел ұғмын ұлттымыздың ұлы бағдары – «Қазақстан-2050» стратегиясының тұл қазығы етіп алдым»(1). Поэтому для глубокого понимания всего содержания Послания надо сначала выяснить смысл национальной идеи, которая сама по себе не является новой. Ее поиском занимались многие и, как часто бывает в науке, о ее смысле высказывались порой противоположные мнения, вплоть до отрицания, невозможности найти чего-то такого, что объединяло бы различные, иногда разнонаправленные интересы множества людей и социальных групп, составляющих в совокупности «нацию». На практике поиски такой идеи не прекращались, дело больше утиралось в ходе жизни краткой и емкой формулировки самой идеи, что указывает на жизненную необходимость этой идеи. Эту формулировку для нашей страны дал наш президент Н.А. Назарбаев.

Как он сказал в Послании – «Мое Послание народу само является главным, разъясняющим наши цели и задачи документом». При внимательном чтении Послания, особенно вступительной и заключительной части на казахском языке, можно получить полное представление о национальной идее «Мәңгілік ел», о ее исторических корнях, значении в жизни народа сегодня и в будущем. А более подробное разъяснение и конкретные меры по реализации целей и задач Послания он поручил руководителям всех уровней, чтобы они довели их до каждого казахстанца.

Нам, как научным работникам, необходимо детализировать и углублять каждое положение Послания и как педагогом – преподавателям довести их до каждого студента. Прежде всего, это относится к стержневой идее «Мәңгілік ел». Смысл национальной идеи в самом общем виде – это те объективные причины, условия и обстоятельства, которые скрепляют единство народа страны (наши). Национальная идея – историческое явление, которое связано с определенной ступенью общественного развития и его социального устройства.

Люди же по своей природе разнообразны. Даже среди миллионов трудно найти совершенно одинаковых людей хотя бы по внешнему виду и характеру. Они отличаются друг от друга по многим признакам, и каждый из них может быть причиной разногласия, отчуждения, непонимания. В то же время люди по одиночке не могут решить даже самые насущные вопросы, поэтому они вынуждены объединяться, создавать соответствующие социальные институты, которые могут принимать разнообразные формы, в пределах которого формируется идентичность социальной группы (коллектива). В упрощенном виде мы можем выделить исторические формы в следующем виде: первобытная община, семья, род (клан), племя, этнос (суперэтнос), государство (национальное государство) – мировое сообщество.

Национальная идея соответствует уровню государственной формы социальной организации. Притом, если верить Л.Н. Гумилеву, а не верить у меня нет основания, не этапу становления этноса государствения, а инерционной фазе, когда все перипетии более – менее преодолены. «Тогда (в период становления Е.Р) все мешали друг другу, а теперь выполняют свой долг перед родиной и властью. Трудолюбивые ремесленники, бережливые хозяева, исполнительные чиновники, храбрые «мужественные», имея твердую власть, составляют устойчивую систему, осуществляющие такие дела, какие в эпоху «расцвета» казались мечтами. В инерционной фазе не мечтают, а приводят в испол-

как явным, такое смещение понятий в повседневной жизни особая неуловимая непростая деталь. Но в идеальном политическом контексте их надо не только различать, а строго придерживаться смысла различия. Ведь есть разница по мнению главного актора и той области Н. Н. Гумилева — различие явное, а различие, как видно из предыдущего изложения — социально-политическое. В политическом плане между ними огромное различие — социальное-политическое. Оно складывается из истории, любви и качества общины.

Как известно, идеология объединяющей силы искали различные идеи: этно-религиозные, пространственные и т.д. Так появились идеи «этнонационализма» и т.д., основанные на этнической идентичности, языковом единстве, испуных идей, испуных единстве в религии. Но, ни одна из этих идей не стала немсентирующей силой нашего общества сегодня. Таким фактором оказался на практике государства с четкой границей, национальные государства людей, оказавшихся в этих границах, получили название «нации». Разумеется, национальные государства образовались на основе какого-то этноса, для которых этнос. Их сейчас мы называем «государственнообразующей нацией», что по определению исключает наличие в других «нациях» в этом государстве, а национальная идея должна быть основой для всех людей, проживающих в данном государстве, иначе никакой объединяющей силой она быть не может, что не может не сказаться на прочности такого государства и его безопасности.

Составляющая — «идея» — тоже несомненно

Второй социальный заказ — тоже воспринимается обычно как нечто абстрактное, существующее в уме явление. В самом деле первоначальный смысл этого понятия — это образцы или образы поведения, поступков и т.д. Уже у Платона «идеи» — образцы деятельности, образцы их в реальности» (4, с. 178). Следовательно, национальная идея — это образ нашей деятельности, перевод идеи в реальность по какому-то образцу. В качестве такого образца Н. А. Назарбаев взял самые развитые страны современного мира, в «тридцатку» которых мы и должны войти в 2050 году. Главным условием такого достижения, следовательно, смыслом национальной идеи является «национальное единство, мир и согласие в нашем обществе», о котором без устали говорит Н. А. Назарбаев со дня нашей независимости. В Послании этот тезис дополнен другими тезисами, выработанными казахстанским опытом строительства современного национального государства, каждая из которых может быть взята как ведущая идея в разработке научных проблем государства нашей Родины — Казахстана.

температуре: 100 °C.

1. Последнее главы государства Н.А. Назарбаева народу Казахстана: Единая цель, единые интересы, единое будущее. Астана, 17.01.2014 г.
2. Гумилев Н.Д. Рикеты Евразии. Эпохи цивилизации. Из - во «АСТМОСКВА», 2007 г.
3. Дж. К. Гэлбрейт. Новое индустриальное общество. Избранное. М. Эксмо, 2008 г.
4. С. Марков. Идеи, идеалы и «ценности». Свободная мысль, 2010 г. №2.

Жунисова Г.Б.

Эл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан

ЖЕКЕ АЙЫПТАУДЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ МАТЕРИАЛДЫҚ ЖӘНЕ ҚЫЛМЫСТЫҚ-ПРОЦЕССУАЛДЫҚ АСПЕКТ БОЙЫНША ТҮСІНІГІ

Жеке айыптау институтының проблемаларын теориялық және тәжірибелік тұрғыдан зерттеуге бріспес бұрын, ең алдымен жеке айыптау дегеніміз не және оның бұқаралық және жеке-жариялық айыптаудан қалай айырмашылығы бар екендігін анықтау керек. Бұл міндетті қызымыстық сот ісін жүргізудің бастала анализі, жеке адамның, мемлекеттегі орны, қызымыстық істің даму тарихын білмей білуді мүмкін емес. Осы тақырыпқа арналған құқықтық өлеңбеттерде айыптау көздерінің жоғарыда аталып өткен түрлерге бөлінуі тек мемлекеттік органдармен жүзеге асырылып қоймайтын, сонымен бірге қаралып бұзушылықтан артадан шеккен жөбіренушілермен де жүргізілетін қызымысты ашу фор-

Жеке айыптау және жеке айып тағу ісі терминдерін процессуалистер бұрынғы қолданып келген, ал ғалымдар оді күнге дейін оларды мәнін ашаптан ортек, ауқымды анықтама бере алмай келеді[5].

МАЗМУНЫ

ПЕДАГОГ ЖӘНЕ БАЛЫМ	
КЕҢЕСБАЙ ҚОЖАХМЕТҰЛЫНЫҢ ОҚИР ЖОЛЫ	3
Қ.Н. Шакиров	
1 бөлім. Профессор К. Қожахметұлының мақалалары	
ҮЛКЕН ҚАНЖАР	5
К. Қожахметов, доцент ҚазҰУ	
НЕГ ВОЗВРАТА К БЕЗЗАКОННО	7
К. Қожахметов	
ОТ ОБРАЗА ВРАГА К СОТРУДНИЧЕСТВУ	8
Кенес Қожахметов, ҚазМУ-дің доценти	
БАТЫР БАБАЛАР АРУАҒЫНА БАС НЕЙК	11
К. Қожахметов, ҚазМУ-дың Азия және Африка елдері тарихы кафедрасының меңгерушісі, доцент	
ЖАЛҒАН ТАРИХ ЖАРҒА ЖЫҚТЫРАДЫ	12
К. Қожахметұлы, д.п.н., проф., кафедрасы МО и МЭ факультеті МО и МП Казахстана национального университета им. аль-Фараби	
ТРАГЕДИЯ СИРИИ	14
Қожахметов К.К., профессор, т.п.н.	
КАЗАКСТАН ЖӘНЕ ҚЫТАЙ ДОСТЫҒЫ – ШЕКАРАНЫҢ ЕКІ ЖАҒЫНДАҒЫ	
ХАЛЫҚТАРДЫҢ ЦІЛПЕГІ	16
К. Қожахметұлы, д.п.н., профессор ҚазҰУ имени аль-Фараби	
Факультет МО, кафедра МО и МЭ	
ANTUNG, ВОДА!	18

2 бөлім. «Өзгермелі алем және Қазақстан» халықаралық ғылыми-таным-таным-таным конференция қатысушыларының мақалалары

Пьер Шабаль. Франция. Размышления потомка родины Монтегкье после поездки в «Казакелд»	21
Абдукалыров Н.М. 1856 ж. Париж конгресі және Осман империясы мен Ресей арасындағы территориялық мәселелер	23
Азаматова А.Б., Бекмухамбетова А.Б. Современное состояние экономики Казахстана	27
Айдарбаев С.Ж., Аманжолұлы Б. Казахстанның Дунижүзілік сауда ұйымына мүше болып кіруінен туындайтын халықаралық сауда дауларын шешуге қатысты мәселелер	30
Ақтаулова Бақыт, Ашинова Ботаноз. Аймақтық ұйымдардың Солтүстік Африкадағы Араб көктемі революциялары кезіндегі ролі	31
Алишқызы Р. Роль Казахстана в региональной интеграции	33
Алтаева С.О. Язык бренда и область коммуникации	36
Аманжолұлы Б. Некоторые правовые аспекты учета региональных интеграционных интересов Казахстана при вступлении во Всемирную торговую организацию	40
Амирова М.Ж. Тілді меңгеруде жазба жұмыстардың маңызы	42
Артқыбаева Л.К. Казахстан и всемирная торговая организация	44
Ауган М.А. Вопросы энергетического сотрудничества стран Центральной Азии с государствами Северо-Восточной Азии в литературе	45
Ахмет Токтабай. Қазақ дәстүріндегі адамдарға жанама(лақап)ат қою мәні	48
Аюпова З.К., Кусанов Д.У. Интеграционные процессы в Центральной Азии	50
Әбілказырова Ж.Б. Аймақтық «күш орталығы» ұғымын зерттеудегі теориялық ынталар	53
Әбішева М.М. Қазақстандық «шығыстанудың» ғылыми бағытын дамытудағы дін мәселесі	57
Әлімбаев А.Р., Әби Ж. Казахстан – Қытай арасындағы трансшекаралық өзін-өзі мәселесінің кейбір астарлары	60
Байгісіев М. К., Оспанбаев Ж.А. Экономические взаимосвязи Казахстана с Китаем	64
Баймағамбетова З.М. Зона свободной торговли государств-участников СНГ и процессы унификации	67
Балаубаева Б.М. Түркия мен Армения қарым-қатынасындағы армян геноцид мәселесі	70
Барлыбаева С.Х. Коммуникационные возможности Казахстана и меняющийся мир	73
Бюжесва Б.З., Қарабалаева Ж. Казахстан мен Кыргызстан арасындағы саяси-экономикалық қатынастардың дамуы	74
Бюжесва Б.З., Мырзахметова Г.Орталық Азиядағы су мәселесі	78
Губайдуллина М.Ш. Доктрина «зеленого роста» в контексте казахстанской экологической инициативы «Зеленый мост»	80
Даркенов Қ.Ф., Абжапарова Б.Ж. Орталық Азия: мүдделер тоғысы мен қақтығысы	87
Деловарова Л.Ф. Некоторые аспекты международного сотрудничества в сфере регулирования миграционных процессов в регионе ЦА: ЕвразЭс и Таможенный Союз	86
	90

Досымбекова М.С. Проблемы функционирования Таможенного союза Российской Федерации, Республики Казахстан и Республики Беларусь.....	93
Елемесов Р. Теоретические основы и исторические корни национальной идеи «Мәңгілік ел».....	97
Жунисова Г.Б. Жекке айыптаудың қылмыстық материалдық және қылмыстық-процессуалдық аспекті бойынша түсінігі.....	99
Нарыншев Ж.Қ., А.Е.Есман. Ұлдістан және Қытай қатынастарының қалыптасуы мен дамуы.....	102
Нішова Ж.Ш. Принципы реализации денежно-кредитной политики государства в современных условиях: результаты DSGE модели.....	105
Каримсаков А.О. «Араб көктемінің себеп-салдары».....	111
Касымова Д.Б., Исаева А.И. Институциональное управление этнической репатриацией в Казахстане.....	113
Қожахметұлы К., Фархат А. Махатхир Мохаммад үкіметі және Малайзия.....	117
Қондыбаева С.К. Қазақстан Республикасында тұрғын үй құрылысын мемлекеттік реттеуінің экономикалық концепциялары.....	121
Күзембаева А.Б., Узақбаева Г. Қазақстан және НАТО ықпалдастығының кейбір аспектілері.....	124
Кульбаева А.Т. Процесс объединения Кореи: прошлое, настоящее, будущее.....	127
Мағлұмова Г.С. Реклама в системе международных маркетинговых коммуникаций.....	131
Мәшімбаев С.М. Ұлыбритания мен Қазақстан арасындағы саяси-экономикалық және инвестициялық ығымақтастық (1991-2010 жж.).....	133
Медуханова Л. А. Қазақстандағы төтенгің деңгәйшіясы және дамушы елдерінің валютә бағамдарының өзгеру кәзіргі кәздегі тенденциялары.....	135
Микалова Gulnar. The problem of preserving the identity of the median Kazakhstan and central ASIA.....	139
Мұқаметханұлы Н. Цин патшалығының қазақ жөңіде танымә мен саясатының қалыптасуы.....	141
Мырзахметова А.М., Турар Акбота. Интеграционные процессы в рамках ЕврАзЭС.....	144
Наралиева Р.Т. Мәңгілік қазақ елінің болашағының жарқын кепілі – жастар.....	147
Нурдаклетова С.М. Сотрудничество Европейского Союза с Центральной Азией в области энергоресурсов.....	149
Оңдашұлы Е. Алаштың оңтүстік қанатының Совет өкіметіне қарсылығы.....	152
Оңдаш А.О. Әлемдік экономиканың ғаламдануы мен дағдарыстың жаңа үрдістері және «ресурсы мол» елдердегі экономикалық даму мәселелері.....	155
Рысалиева А.Е. Адам құқықтарын халықаралық қорғау тарихына шолу.....	160
Сарсембаева А.К. Перспективы развития туризма в Казахстане.....	163
Смағұлова К.Қ. Қазақстан және Қытай арасындағы саяси ақпараттық байланыс.....	166
Тастанбеков М.М. Тайыр аймұхаметұлы мансұров - нәзіртанушы ғалым.....	168
Темов Б.М. Необходимость интеграционных процессов в агропромышленных комплексах.....	172
Уразиева Ф.П. Интеграция интеграция үшін ғана емес.....	174
Ұйқасбаева М.К. Еңбекәкыны ұйымдастырудың шетелдік тәжірибесі.....	176
Шашиев Ә.К. Қазақстанның ежелгі тарихының понаралық сабақтастығы.....	179
Шакиров К.Н. О Казахстанско-Японских отношениях на современном этапе.....	183
Pierre Chabal Libre réflexion d'un descendant de la patrie de Montesquieu après des voyages en 'Kazakhstan'.....	185
Макашова К.Н. Аймақтық интеграцияның теориялық негізі.....	188
Жумагулов К.Т. Редкие источники по истории гуннов и аваров периода великого переселения народов.....	193